

Dictat de Perpinyà . 5 de març 2011

Aquell vint-i-tres de maig de mil dos-cents vuitanta-set, Sant Cristau va senyalar amb una foguera l'aparició d'una tropa enemiga a la plana de l'Alt Empordà. Era una alarma que no va escapar als guaites quitllats al cim de la torre mestra del Palau dels reis de Mallorca, però van esperar una estona els ulls fitats en la carena de l'Albera on s'acabava d'apagar la flama. De fet, uns minuts després, un foc més petitet aparegué en l'obscuritat violàcia de la nit que s'apoderava progressivament del terme. Encara uns minuts, però res. Només començaven d'encendre's els primers estels mentre la lluna plena treia el seu cap de plata de la mar. Llavors Mallorca va repetir el senyal vers Òpol i el Far.

Un guaita davallà l'escala de cargol per informar-ne el capità de guàrdies que, a corre-cuita, es presentà a l'entrada del saló reial on el monarca estava conversant amb alguns cortesans eclesiàstics i laics.

-Passeu, passeu, capità ! -féu el rei amb aquella bonhomia que li atreia l'adhesió dels seus súbdits, que fossin de Perpinyà, Montpeller o Mallorca. Després d'uns segons de vacil·lació el militar penetrà en l'estança :

-Senyor, la talaia de Sant Cristau ens acaba d'assabentar de l'entrada d'una host enemiga a l'Alt Empordà.

-Quants focs s'han encès, capità ?

-Només un després del primer senyal. Res a la Massana o a Madaloc. Hem transmès l'alerta als faraons del nord.

Després d'una breva mirada al seu entorn, en Jaume encetà una espècie de monòleg en veu baixa :

-Sols un foc...Seran cent llances... Cinc-cents homes...Tot i que el vescomte de Rocabertí addicte al meu nebot Alfons senyoregi els alturons de la Jonquera, no penso que amb tan reduïda tropa el rei d'Aragó creui la frontera...Que s'arrisqui fins a Bellaguarda on encara vigilen els nostres soldats i àdhuc algunes companyies del rei de França.

Aleshores, adreçant-se a la seva mainada, afegí amb veu més forta :

- Senyors, demà a trenc d'alba hem de marxar a regna solta cap al coll de Panissars !

Calia fer-ne via. Un esquadró de cavallers protegits per elms i ausbergs, armats d'espases i de llances, havia atravesat la plana com una tramuntanada, franquejat els primers pujols entre coscolledes, sanguinyols i estepes borrareres, i ara s'entaforava en el congost del riu Roma dominat a l'est i a l'oest per les fortificacions de les Cluses construïdes pels romans. El rei féu un gest per parar els seus acompanyants. Mirava amb recel els penya-segats que s'aixecaven a banda i banda de la via. Parets d'esquist i de gneis vinçades de quars on l'arc i les plantes enfiladisses, heures i vidrielles garfiüdes maldaven cinglera amunt per atènyer la llum, mentre els espiadimonis voleiaven sobre l'aigua amb reflexos tornassolats . Més enllà, una malesa de suros, alzines, arboços, lladerns, boixos i saücs formava una màquia intricada, idònia per una emboscada. Tot i que la bromera comencés a regalimar pels morros de les muntures, el rei llançà als seus homes :

-Tirem endavant. No ens podem permetre de fer els somiatruites, és massa arriscat. Si tot va bé, allà dalt farem un mos.

Mitja hora després ja havien atès la talaia de Bellaguarda. Es van treure els elms per refrescar les seves façs enrogides per l'esforç. Un soldat eixí de la torre :

-Senyor, els espies acaben d'arribar. Diuen que són tropes del comte de Cardona. Vénen sense cap maquinària de setge. Ni ariets ni garfis, ni trabucs, onagres o mangoneles. No sé el que pretén el comte ! A lo millor ja toca retirada vers Figueres.

El dia era radiós. Frígol, ginesta, brucs i despullabelitres embalsamaven l'aire. En la llunyania, el golf de Roses espitllava com un mirall, mentre els penons aragonesos s'anaven fonent en la fondària. El rei Jaume s'assegué sobre una penya :

-Val més que hàgim fet l'anada per la vinguda, minyons ! -concluí, alleujat .